

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 555/2025-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Libušou Dočkalovou, advokátkou, Lachova 32, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-18C/42/2020 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 18C/42/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní pod sp. zn. B1-18C/42/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B1-18C/42/2020 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. septembra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu). Sťažovateľ navrhuje priznanie finančného zadošťučinenia 5 000 eur a náhrady trov konania vo výške 771,68 eur. Rovnako žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

2. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 555/2025-12 z 1. októbra 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde prebieha súdne konanie o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vo výške 100 000 eur, v ktorom sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu. Okresný súd uznesením č. k. 18C/42/2020-56 z 22. apríla 2021 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku v celom rozsahu, následne doručil 30. apríla 2021 žalovanému výzvu na podanie vyjadrenia k žalobe. Žalovaný sa k žalobe vyjadril 12. mája 2021. Okresný súd uznesením č. k. 18C/42/2020-78 z 11. apríla 2022 vyzval sťažovateľa na podanie repliky. Mestský súd 4. septembra 2025 nariadil pojednávanie na 19. september 2025.

4. Sťažovateľ podal 8. septembra 2025 sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú adresoval mestskému súdu.

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukázal na to, že od podania žaloby do dňa podania ústavnej sťažnosti uplynulo už viac ako 5 rokov a súd nedokázal na základe uplatneného nároku vec prejednať a rozhodnúť. Konanie sa od začiatku javí ako zmätočné. Dĺžka súdneho konania na mestskom súde je neprimerane dlhá a prehlbuje u neho stav právnej neistoty. Dĺžku súdneho konania výrazným spôsobom negatívne ovplyvňujú závažné nedostatky v postupe mestského súdu zapríčinené jeho nečinnosťou alebo nesústreďenou činnosťou. Nemalý podiel na prietahoch v konaní vidí aj vo viacnásobnej zmene zákonného sudcu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Mestský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril 22. októbra 2025. Súčasťou vyjadrenia je aj prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní a vyjadrenie zákonného sudcu.

7. Predseda mestského súdu k postupu mestského súdu uviedol, že k nečinnosti konajúceho súdu došlo v období od 10. augusta 2020 do 22. apríla 2021, v období od 22. apríla 2021 do 11. apríla 2022 a v období od 29. septembra 2022 do 4. septembra 2025. Vzniknuté prietahy považuje za prietahy spôsobené súdom a konštatuje, že vzniknutá nečinnosť súdu bola sčasti zapríčinená aj objektívnymi dôvodmi, a to niekoľkonásobnou zmenou zákonného sudcu a pandémiou COVID-19.

8. Zákonný sudca vo vyjadrení poukazuje na to, že jednou z príčin prietáhov v konaní je aj zaťaženosť súdneho oddelenia, v ktorom sa nachádza množstvo reštančných nerozhodnutých spisov, z ktorých veľké množstvo je staršieho dátumu nápadu ako napadnuté konanie. Ďalej uvádza, že vo veci bolo na 19. september 2025 nariadené pojednávanie, pričom bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorý bol 15. októbra 2025 vypracovaný a toho istého dňa zaslaný stranám.

9. Mestský súd v závere uvádza, že sťažovateľom podaná sťažnosť na priet'ahy v konaní doručená 9. septembra 2025 bola vybavená sčasti ako nedôvodná, pretože bola nečinnosť zo strany súdu v napadnutom konaní odstránená ešte pred podaním sťažnosti, a sčasti bola vybavená ako neprípustná.

10. V stanovisku mestského súdu absentuje vyjadrenie k návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru mestským súdom:

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom mestského (predtým okresného) súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

16. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Na akúkoľvek právnu či faktickú zložitosť nepoukázal ani samotný mestský súd.

17. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa o predĺženie napadnutého konania v jeho relevantnej časti sám nepričinil, hoci na súdom uloženú povinnosť vyjadriť sa k replike žalovaného riadne v stanovenej lehote nereagoval.

18. Ako posledné kritérium ústavný súd hodnotil postup mestského súdu. Z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že konanie sa začalo doručením žaloby 11. augusta 2020. Po vydaní uznesenia, ktorým mestský súd priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu (22. apríl 2021), vyzval mestský súd uznesením žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe (expedované 30. apríla 2021), na ktoré žalovaný reagoval promptne doručením vyjadrenia 12. mája 2021. Uznesenie (11. apríl 2022), ktorým súd vyzval žalobcu na podanie repliky, bolo žalobcovi doručené až 22. mája 2022. Na výzvu na podanie repliky, ako už ústavný súd uviedol, žalobca nereagoval. Vo veci došlo niekoľkokrát k zmene zákonného sudcu (26. januára 2022, 10. januára 2023 a 18. mája 2023). Dňa 4. septembra 2025 súd nariadil termín pojednávania na 19. september 2025 (po 40 mesiacoch od výzvy súdu adresovanej žalobcovi na podanie repliky).

19. Z uvedeného je nesporné, že napadnuté konanie ako celok je poznačené zbytočnými priet'ahmi a nesústredeným postupom mestského súdu vo veci, k čomu zjavne prispela aj trojnásobná zmena v osobe zákonného sudcu. Ústavný súd opakovane dáva do pozornosti, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené zlou organizáciou práce alebo ako dôsledok nedostatočného personálneho obsadenia súdov. Ústavný súd už v zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu práv účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľa.

20. Obdobne pandémie ochorenia COVID-19 môže zapríčiniť nečinnosť súdu, avšak musí ísť o ojedinelú nečinnosť trvajúcu kratší čas aj s prihliadnutím na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 266/2022, IV. ÚS 422/2022). Obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémie COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát všetkej zodpovednosti za nadmernú dĺžku predmetného konania (sťažnosť vo veci Q and R proti Slovinsku, č. 19938/20, rozhodnutie z 8. 2. 2022, bod 80). Na túto obranu mestského súdu ústavný súd prihliadol iba čiastočne a zohľadnil ju pri rozhodovaní o návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia.

21. Po podaní ústavnej sťažnosti mestský súd 19. septembra 2025 vydal rozsudok č. k. B1-18C/42/2020-124, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania.

22. S ohľadom na už uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

K návrhu na prikázanie vo veci konat'

23. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu vo veci konat' bez zbytočných priet'ahov.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur, ktoré považuje za primerané dobe trvajúceho súdneho konania.

28. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

29. Ústavný súd konštatuje, že zásah do sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote si vyžaduje priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

30. Ústavný súd považuje sťažovateľom požadovanú sumu finančného zadosťučinenia za neprimeranú, resp. preexponovanú a na tomto mieste pripomína, že ESLP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná ESLP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

31. Vzhľadom na konštatované zbytočné priet'ahy v postupe všeobecného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania a jeho význam pre sťažovateľa, teda to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania, resp. obdobie právnej neistoty sťažovateľa, neefektívnosť všeobecného súdu a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou

medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu). Vo vyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

32. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie zastúpenia a príprava, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 771,68 eur (bod 4 výroku nálezu).

34. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

35. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu